

פרוטוקול מס' 67

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', י"ז בכסלו תשל"א - 15.12.70, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י. ישעיהו - היו"ר
מ. ברעם
י. גולן
ש.י. גרוס
מ. זר
מ. נסים
א. עופר
צ. ציטרמן
א. רזיאל-נאור
י. רפאל

מזמנים:

ח. ליאור - מזכיר הכנסת
ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת
ז. שר - היועץ המשפטי של הוועדה
א. בר-זכאי - יועץ משפטי
ג. בר-יוסף - חשב הכנסת
י. למברגר - גזברות הכנסת

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: נ. רינגלר

סדר-היום: חוק שכר חברי-הכנסת, תשל"א 1971.
(סעיף 2)

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

א. חוק שכר חברי-הכנסת, תשל"א-1971

סעיף 2:

מ. נסיים:
לסעיף קטן (1): חבר-הכנסת גולן הציג בישיבה הקודמת חוקה אחת לכל חברי-הכנסת. - שכר שווה לכל חברי-הכנסת. אם גובה משכורת חבר-הכנסת יקבע בהתחשב בתפקיד שאותו ממלא חבר-הכנסת - כגון: סגן יושב-ראש הכנסת, יושב-ראש ועדה, יושב-ראש סיעה, יושב-ראש הנהלת הקואליציה וכו'. - יגרום הדבר שחברי-הכנסת יתמודדו על התפקידים המזכרים תוספת במשכורת. כבר בוועדה המסדרת של הכנסת הזאת נרמזו רמזים לגבי מספר סגני יושב-ראש הכנסת. אינני רוצה לפרט מדי מדוע חשוב שלא תהיה התמודדות לגבי תפקידים על רקע של גובה השכר.

אני מציע שכר שווה לכל חברי-הכנסת. המצב הקיים מזכה את סגני יו"ר הכנסת בתוספת שכר. אינני מציע לבטל את הקיים, אלא להשוות את שכר חברי-הכנסת לשכר סגני יושב-ראש הכנסת.

אני מציע לא לקבל את הסתייגותו של חבר-הכנסת ברעם לסעיף 2(2), כי כך היה המצב עד היום ואם תשנה את המצב יתפרש שהמצב שהיה עד היום לא היה מהוגן לגבי תשלום מס הכנסה.

ז. שר:

חבר-הכנסת נסיים טועה בכך שהוא אומר שהסעיף כפי שהוא מוצע זהה למצב הקודם. המצב הקודם היה שהתשלומים היו קבועים בחוק, רק לגבי שלושה תשלומים - דמי ייצוג, אש"ל ודמי הבראה - היה פטור ממס-הכנסת; ואילו בסעיף המוצע ישנה אפשרות לכלול את כל התשלומים האחרים בפטור ממס הכנסה, ולא דוקא התשלומים הקבועים בחוק; לכן הציג חבר-הכנסת ברעם את הצעתו.

י. רפאל:

אני תומך בהצעה למחוק את המלה "בתפקיד" משכורת כל חברי-הכנסת צריכה להיות שווה, אחרת נפליג ונרחיק לכת, נצטרך להכליל נורמות של עבודה. לסגן יושב ראש הכנסת מגיע מענק בעד ייצוג ולא תוספת בשכר. העיקרון צריך להיות שכר שווה לכולם. משלמים לחבר-הכנסת שכר בגלל היותו חבר-הכנסת ולא עבור כמות העבודה שהוא עושה. אם לסגן יושב-ראש הכנסת יש הוצאות ייצוג צריך להגדיל לו את המענק עבור הוצאות ייצוג ולא את משכורתו כחבר-הכנסת.

א. עופר:

אני תומך בדעה ששכר חברי-הכנסת צריך להיות שווה. יש חברי ועדה שעובדים קשה יותר מיושב-ראש הוועדה ויש סגן יושב-ראש המנהל ישיבה אחת בלבד ומקבל משכורת גבוהה יותר ממשכורת הניתנת לחבר-כנסת אחר העובד קשה יותר ממנו, וכו'.

אני מציע שכר שווה לכל חברי-הכנסת, פרט ליושב-ראש הכנסת. ליושב-ראש הכנסת תיקבע משכורת מיוחדת.

ש. י. גרוס:

אני מצטרף לדעה שבחוק צריך לבוא לידי ביטוי השוויון בין כל חברי-הכנסת - המשכורת והתשלומים האחרים יהיו שווים לכל חברי-הכנסת. אינני מציע לבטל את המצב הקיים, אך שיהיה כתוב באופן מפורש שוועדת הכנסת מוסמכת להעניק דמי ייצוג לסגני יושב-ראש הכנסת בלבד, אחרת נפתח פתח לכל מיני תביעות אחרות.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מסכים לדעה האומרת ששכרם של חברי-הכנסת צריך להיות שווה, אך יש עובדות קיימות הקובעות שכר שונה ליושב-ראש הכנסת ולסגני יושב-ראש הכנסת. אינני חושב שיתקבל רוב בוועדה להצעה להשוות את שכר חברי-הכנסת לשכר סגני יושב-ראש הכנסת, בכך לא נפתור את הבעיה, סגני יושב-ראש הכנסת ידרשו הוצאות ייצוג. קיימת בעיית יושבי-ראש הוועדות ואין שום הצדקה ליושב-ראש הוועדות לא יקבלו תוספת שכר. הם יושבים ועובדים בכנסת 6 ימים רצופים בשבוע, הם עובדים גם בכנסת וגם בבית, הם מקיימים התייעצויות נוספות; בעוד שחברי-כנסת רבים נמצאים בכנסת רק בימי

היו"ר י. ישעיהו:

ישיבות הכנסת. שכן יושבי-ראש הוועדות אינו מוצדק ויש הכרח להביא לתיקוננו.

אי לכך מצטרף אני להצעתו של חבר-הכנסת רפאל שהמלים: "בהתחשב בתפקיד שממלא חבר-הכנסת" תימחקנה. אני מקבל את הצעתו של חבר-הכנסת גרוס שהציע בישיבה הקודמת לחלק את הסעיף לשני סעיפים קטנים: (א) שכרם של חברי-הכנסת יהיה שווה; (ב) הוועדה רשאית לקבוע שכר שונה ליושב-ראש הכנסת, סגני יושב-ראש הכנסת ויושבי-ראש הוועדות. ולא מעבר לזה.

אני מצטרף לעמדת הרוב בוועדה להוריד את ההסתייגות של חבר-הכנסת ברעם לסעיף 2(2), כלומר לא להוסיף את המלים "כולם או מקצתם".

מ. ברעם:

בסעיף 2(1) כתוב: "המשכורת והתשלומים האחרים". לא נוכל לשלם הוצאות ייצוגיות ליושבי-ראש הכנסת, כפי שמציע חבר-הכנסת רפאל, אם נמחוק את המלים: "בהתחשב בתפקיד שממלא חבר-הכנסת"; עתה איננו דנים אם יש לכלול את יושבי-ראש הוועדות במתן תוספת השכר, אם נחיל תוספת שכר גם לגבי יושבי-ראש הוועדות איננו מעלה על הדעת שנוכל לצאת מזה. זהו רק סעיף הסמכה, איננו חייבים להפעיל סעיף זה; איננו מקבל את הנימוק של חבר-הכנסת נסים שתוספת שכר לסגני יושב-ראש הכנסת תגביר את ההתמודדות לקבל תפקיד סגן יושב-ראש הכנסת, כיוון שסגן יושב-ראש הכנסת מקבל תוספת שכר. תפקיד סגן יושב-ראש הכנסת הוא תפקיד ייצוגי ומכובד. איננו חושב שמוצדק שסגני יושב-ראש הכנסת יקבלו שכר גבוה יותר מיושבי-ראש הוועדות הקבועות בכנסת. כבר שנים רבות אנו מתחבטים בבעיה זו. הסעיף כפי שהוא מופיע נותן אפשרות לגמישות ועל כן יש להשאיר את סעיף קטן (1) במלואו.

באשר להסתייגות לסעיף קטן (2) -

עד עתה היו כל התשלומים הפטורים ממס הכנסה בידיעתו של נציב מס-הכנסה. אם ישנם תשלומים שאנו חושבים שלא צריך להחיל עליהם פטור ממס הכנסה מדוע שלא תהיה אפשרות בידינו לעשות זאת? אם המלה "מקצתם" תימחק - כל התשלומים האחרים יהיו פטורים ממס באופן אוטומטי. אל לנו לחשוש, חברי-הכנסת יכולים לקבוע תשלומים הפטורים ממס הכנסה, או תשלומים שאינם פטורים ממס הכנסה. אם מחקתם את המלים: "כולם או מקצתם" - הדבר לא יהיה ניתן להיעשות. מדוע עלינו להביא הצעת חוק בפני כל העם בה כתוב שכל התשלומים וההענקות הניתנים לחברי-הכנסת יהיו פטורים ממס הכנסה?

היו"ר י. ישעיהו:

מסעיף זה משתמע שאין משכורתם של חברי-הכנסת שווה. הליקוי בסעיף הוא הדירוג השונה. יש לנסח את הסעיף באופן כזה שהמשכורת תהיה שווה לכל חברי הכנסת והתשלומים וההענקות ייקבעו בסעיף נפרד.

א. רזיאל-נאור:

מה הדין ביחס למשכורות של עובדים אחרים במדינה, האם כתוב אצלם שמשכורתם חייבת במס הכנסה, או שלא כתוב דבר? מדוע עלינו לכתוב זאת בכלל?

ז. שר:

לגבי כלל עובדי המדינה, או כלל המשתכרים במשק - הכלל הוא שאותו חלק מהשכר שנקבע על-ידי צו של שר האוצר פטור ממס-הכנסה. ישנם צווים של שר האוצר הפוטרים אש"ל בגבולות מסויימים, כי זוהי הוצאה שהוצאה לצורך הכנסה. תוספת היוקר, תוספת הספרות המקצועית, תוספת נסיעות, תוספת הבראה - כל אלה פטורים ממס הכנסה, עד גבולות מסויימים, על-פי צו של שר האוצר. מדוע יש בכלל לכתוב זאת בחוק? - כי הדעה בוועדת המשנה הייתה שלא נאה ששיעורי התוספת שייקבעו על-ידי הכנסת יהיו תלויים ברצונו של שר האוצר. הכנסת רוצה לקבוע לעצמה את הכללים שיפעלו לגביה.

לגבי: "כולם או מקצתם" - לדוגמה: עד עתה קיבלו חברי-הכנסת 35 ל"י עבור ספרות מקצועית, אשר לפי הצו של שר האוצר אם התוספת לספרות מקצועית אינה עולה על 360 ל"י לשנה היא פטורה ממס הכנסה; עתה החליטה ועדת-הכנסת להעמיד את התוספת לספרות מקצועית על 50 ל"י במקום 35 ל"י לחודש, - ההפרש יהיה חייב במס.

ז. שר:

אם תקבע הוועדה שיהיה דין נפרד לגבי חברי-הכנסת - לא תצטרכו לשלם מס על הפרש הסכום; אם הפטור יהיה באופן אוטומטי - יטענו שחברי-הכנסת עשו דין לעצמם והעניקו לעצמם פטור ממס הכנסה שעובדי המדינה אינם פטורים ממנו. כאשר תגשו לקבוע בעתיד תוספת לדמי הבראה, למשל, תהסו לקבוע לכם סכום העולה על הסכום הניתן לעובדים אחרים, כי לא תרצו לקבוע סכומים גבוהים יותר, בגלל הנסיבות הקיימות, מכלל המשתכרים במשק. על-מנת למנוע את ההיסוס יש להשאיר לוועדה את הסמכויות לפטור או לא לפטור ממס. אם תקבעו מראש שהכל יהיה פטור ממס-הכנסה הדבר עשוי לעמוד בעתיד כמכשול לקביעה הנכונה, כי תמיד יהיו היסוסים.

י. גולן:

אני הצעתי שכר שווה לכל חברי-הכנסת, כי העקרון של שכר גבוה יותר בהתחשב בתפקיד שממלא חבר-הכנסת אינו טוב. יהיה התפקיד שממלא חבר-הכנסת אשר יהיה - אם נתחיל לבחון אילו תפקידים ממלא כל חבר-הכנסת, יש חבר-הכנסת העסוק שישה ימים בשבוע על אף שאין לו תפקיד נוסף ויש יושבי-ראש ועדות שעסוקים פחות, לא נצא מזה. מה זה חבר-הכנסת פשוט? כל חבר-הכנסת ממלא תפקיד. להיות סגן יושב-ראש הכנסת זהו כבוד גדול, אך לא עניין למשכורת גבוהה יותר. זמן רב חושב אני להציע הצעת חוק פרטית בעניין זה, אך אם נסתים הדבר בידי - רוצה אני לשנות את הדבר מיסודו, כלומר - שכר שווה ל-120 חברי-הכנסת. כל חבר-הכנסת מוכן לקבל תפקידים נוספים בתוספת שכר. אינני מדבר על שרים.

צ. צימרמן:

חבר-הכנסת גולן דירבן אותי לבקש את רשות הדיבור בנושא זה, אחרת לא הייתי מבטיח דברי בנושא זה. אני מדבר רק על הצד העקרוני ולא הצד החומרי. לתפקיד סגן יושב-ראש הכנסת יש חובות נוספים שהם מחוץ לעבודת הכנסת ובזמן ימי עבודת הכנסת ולא נמנה כאן כמה שעות ועבודתם יש להקדיש לתפקידים מסויימים אלה. אני אוהב את התיאוריה של שוויוניות, אבל לפעמים מגזימים בכך. כל חברי-הכנסת שווים לגבי חובותיהם וזכויותיהם כשם שלל אזרחי המדינה שווים, אבל בכל חברה, בכל המדינות ובכל הפרלמנטים יש דירוג של שכר לגבי נושאי תפקידים שונים. אין סיבה לשנות את המצב הקיים. אם הפתרון ימצא בהעלאת האחוזים ממשכורת היסוד של חברי הממשלה ל-80% - ניחא, אף על פי שאינני מסכים לזה.

בחק שכר חברי-הכנסת תש"ט-1949, בסעיף 2(ב) כתוב: "האחוזים לפי סעיף קטן (א) ייקבעו על-ידי החלטת ועדת הכנסת, והוועדה רשאית לקבוע אחוזים שונים למשכורתיהם של יושב-ראש הכנסת, של סגני יושב-ראש הכנסת, של סגני שרים ושל חברי הכנסת האחרים. - אינכם יכולים לבטל את הכתוב בחוק. על-ידי התיאוריה של השוויוניות אתם פוגעים במוסד של סגני יושב-ראש הכנסת. מוסד המכבד את עצמו ואת תפקידיו אינו נוהג כך. לא איכפת לי שהתוספת במשכורת לסגני יושב-ראש הכנסת תהיה תוספת סימלית של לירה אחת. אני מדבר על הצד העקרוני בלבד.

מ. ברעם:

אני שמח על דברי חבר-הכנסת צימרמן, אך אינני מסכים לכל מה שהוא אמר. לחבר-הכנסת גולן: המצב של תוספת במשכורת בהתחשב בתפקיד שממלא חבר-הכנסת, הוא מצב קיים. אין להשוות את האחריות בה נושא יושב-ראש ועדה לאחריות של חבר-הוועדה. חבר-הוועדה מקבל אש"ל עבור בואו לוועדה. אני מתנגד לכך שבבואנו לכנסת להסדיר סדר אנו נמחק את הקיים. אני מציע שלא נציע חוק חדש, אלא נמשיך לפעול על-פי החוק משנת 1949. אילו היינו מחוקקים חוק חדש - החברים היו צודקים, אך אנו מסתמכים על החוק הקיים.

אני מציע להעביר שוב את החוק לוועדת המשנה ואנו נבטל אותו, נמשיך לפעול על-פי החוק מ-1949. אני מתנגד להגדרות חדשות. אין שוויון בשכר חברי-הכנסת. 10% של חברי-הכנסת הם בממשלה ואינם מקבלים שכר של חברי-הכנסת; יושב-ראש הכנסת מקבל אותה משכורת שמקבלת ראש הממשלה - מעמד יושב-ראש הכנסת שווה למעמד ראש הממשלה אף על פי שאינם עושים אותה עבודה.

דברי ההסבר של מר שר שכנעו אותי להוריד את הסתייגותי לסעיף קטן (2). אני מציע שכל תוספת שהיא חלק בלתי נפרד מהמשכורת תחול עליה מס הכנסה, כפי שקיים לגבי כל עובדי המדינה.

א. עופר: אני מציע שהמשכורת תיקבע בהתחשב לתפקיד שממלא חבר-הכנסת וההענקות והתשלומים האחרים יהיו בסעיף נפרד ואז נדע שהם לא חלק מהמשכורת.

מ. ברעם: אני תומך בהצעת חבר-הכנסת רפאל שהציע שכר שווה לכל חברי-הכנסת ומענק עבור הוצאות ייצוג בהתחשב בתפקיד שממלא חבר-הכנסת.

י. רפאל: לסגני יושב-ראש הכנסת לא מגיעה תוספת של אפילו לירה אחת סמלית במשכורת, אלא מענק עבור הוצאות ייצוג; הוא הדין לגבי יושבי-ראש הוועדות. אם יש הצדקה לתוספת שכר עבור כמות העבודה שממלא חבר-הכנסת - זכות זו צריכה להינתן ליושבי-ראש הוועדות.

ענין משכורת חברי-הכנסת אינו צודק. צריך שיהיה אומץ להחליט על הצמדה ל-80% ממשכורת היסוד של חברי הממשלה, מהי משכורת של 60% ממשכורת היסוד של חברי-הממשלה? - אי אפשר להתפרנס ממשכורת כזו. גם משכורות השרים הן נמוכות. אם יהיה שכר שווה לכל חברי-הכנסת יתהווה לחץ גדול יותר על שינוי והעלאת האחוזים ממשכורת היסוד של חברי הממשלה.

אני מסכים לחלוקת הסעיף לשני חלקים: (א) שכרם של חברי-הכנסת יהיה שווה; (ב) ההענקות או התשלומים האחרים שייקבעו על-ידי ועדת הכנסת יהיו פטורים ממס המוטל על הכנסה. יושב-ראש הכנסת יהיה יוצא מן הכלל.

מ. ברעם: אני מציע התייעצות בסיעות בענין זה.

היו"ר י. ישעיהו: אינני רוצה שנכלול את ענין האחוזים בויכוח, כאשר נגיע לענין זה אני לא אצמד להצמדת משכורת חברי-הכנסת ל-60% ממשכורת היסוד של חברי-הממשלה.

כיוון שרוב החברים רוצים בשינוי משכורתם של חברי-הכנסת, מקבל אני את הצעת יושב-ראש ועדת המשנה לשכר חברי-הכנסת, חבר-הכנסת ברעם, שתקיים התייעצות בסיעות. ייתכן שנחזיר את החוק לניסוח בוועדת המשנה.

אני שואל את החברים: האם להמשיך בדיון בחוק שכר חברי-הכנסת, כי סעיף 2 הוא מפתח החוק ושאר הסעיפים אינם מהווים חידוש.

הוחלט: לדון בשאר סעיפי החוק לאחר שסעיף 2 ינוסח בהתאם לרוח הדברים שנשמעו בוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.00.